

INFORMACJE O KSIĄŻKACH I RECENZJE

STUDIA POLONIJE
T. 38. Lublin 2017

KS. ANDREI LYSY SCHR, *Troska pasterska o życie chrześcijańskie migranta w świetle nauczania Jana Pawła II*, Poznań: Hlondianum 2015, ss. 370, ISBN 978-83-83-62959-65-5.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/sp.2017.13>

Migracja nie jest zjawiskiem nowym, towarzyszy bowiem ludzkości od zarania jej dziejów. W różnych epokach przybierała wielorakie formy i była podejmowana z różnych motywów. Współczesne przemieszczanie się ludności przybrało nieznaną wcześniej charakter. Tym, co jest zauważane najczęściej, są rozmiary tego zjawiska. Szacuje się, że liczba migrantów w świecie przekracza znacznie 200 milionów osób, przez co mogliby oni stworzyć piąte co do wielkości państwo na Ziemi. Charakterystyczną cechą współczesnych ruchów migracyjnych jest nie tylko przemieszczanie się w sensie geograficznym, z miejsca dotychczasowego stałego pobytu do nowego, ale także dokonywanie się głębokich przemian o charakterze społecznym, kulturowym i religijnym. Migracje ludności wiążą się z różnorodnymi zmianami w krajach wysyłających i przyjmujących migrantów, a także ze zmianami, jakie zachodzą wśród samych przemieszczających się osób i ich społeczności oraz w strukturze całych kontynentów i w społeczeństwie globalnym. Globalizacja oraz migracje, zarówno indywidualne, jak i zbiorowe, warunkują się wzajemnie, powodując powiększanie się obu tych zjawisk.

Migracje ludności są wyzwaniem nie tylko dla instytucji rządowych, samorządowych i pozarządowych, lecz także dla wspólnoty Kościoła. Wielu migrantów to katolicy różnych obrządków. Są wśród nich też chrześcijanie innych wyznań oraz wyznawcy innych religii i ludzie niewierzący. Wszyscy postrzegani są przez Kościół jako dzieci Boże, wymagające wsparcia. Uwzględniając ich sytuację egzystencjalną, a także przynależność wyznaniową i religijną, wspólnoty wierzących starają się wyjść naprzeciw nie tylko ich potrzebom materialnych, ale również duchowym.

Praca monograficzna ks. Andreia Lysego SChr, zatytułowana *Troska pasterska o życie chrześcijańskie migranta w świetle nauczania Jana Pawła II*, podejmuje problematykę posługi Kościoła dotyczącą podtrzymania i rozwoju religijności chrześcijan, zwłaszcza katolików, emigrujących ze swych ojczyzn. Składa się ona ze wstępu, trzech rozdziałów i zakończenia. Wstęp pracy, typowy dla rozpraw dyplomowych, zawiera wszystkie konieczne elementy formalne stawiane tego typu opracowaniom. Składają się one na koncepcję formalną i merytoryczną, jaką autor przyjął na rozwiązanie postawionego problemu naukowego.

Rozdział pierwszy, zatytułowany „Fenomen współczesnych migracji”, zawiera prezentację zjawiska migracji we współczesnym świecie w oparciu o nauczanie św. Jana Pawła II. Opis tego zjawiska został dokonany w trzech aspektach: historycznym, socjologicznym

i teologicznym. Omawiając aspekt historyczny współczesnych migracji, autor zaprezentował charakterystykę migracji w przeszłości, a także cechy obecnych zjawisk migracyjnych, skupiając się zwłaszcza na osadzeniu ich na tle procesu globalizacji. Aspekt społeczny współczesnych migracji ks. A. Lysy przedstawił w kontekście czynników motywujących do migracji, warunków, w jakich one się odbywają, ich przyczyn i przebiegu. Na aspekt teologiczny składają się następujące zagadnienia: biblijny obraz migracji prezentowany w Starym i Nowym Testamencie, maryjny aspekt migracji oraz ich eklezjalny charakter.

W rozdziale drugim autor omówił zagrożenia dla rozwoju życia chrześcijańskiego migrantów. Są to: zagrożenia i skutki negatywne dla życia małżeńsko-rodzinnego, nieposzanowanie praw człowieka, zagrożenia dla sfery kulturowej oraz religijności osób żyjących na obczyźnie. Prezentując zagrożenia dla życia małżeńsko-rodzinnego migrantów, ks. A. Lysy skupił się na zagrożeniach dla więzi małżeńskiej w sferze emocjonalnej i behawioralnej. Przedstawił także problemy, jakie wynikają dla małżeństw mieszanych, jak również negatywne skutki migracji dla sytuacji bytowej rodziny oraz dla wychowania potomstwa. W rozdziale tym zaprezentowane zostały zagrożenia dla osoby ludzkiej wynikające z radykalnej zmiany środowiska życiowego, którymi są łamanie praw człowieka, zwłaszcza do prawa do zamieszkania, do pracy, a także antysolidarnościowe postawy o podłożu ideologicznym i politycznym. Jako zagrożenia kulturowe dla emigrantów autor wskazał niebezpieczeństwo całkowitej asymilacji, izolację i marginalizację oraz różnego rodzaju kryzysy na tle kulturowym. Szczególnie ważne dla rozwiązania głównego problemu naukowego jest przedstawienie przez autora zagrożeń dla wiary i moralności chrześcijańskiej. Ks. A. Lysy zwrócił uwagę przede wszystkim na zagrożenia płynące ze strony sekt i niechrześcijańskich ruchów religijnych oraz niebezpieczeństwo relatywizmu moralnego. Rozdział drugi zawiera swego rodzaju podsumowanie, zatytułowane przez autora „Próba bilansu skutków migracji w aspekcie socjalno-ekonomicznym”. Przedstawił on w nim skutki społeczno-gospodarcze dla krajów pochodzenia i krajów przyjmujących migrantów.

Rozdział trzeci zawiera wskazania o charakterze moralnym i pastoralnym, jakich św. Jan Paweł II udzielił społeczności cywilnej, wspólnocie Kościoła, a także samym migrantom, dotyczące troski o ich życie chrześcijańskie. Są to zarówno zadania stawiane tym społecznościom mające charakter ogólny, fundamentalny, jak i konkretne wskazania, odnoszące się do poszczególnych dziedzin życia migrantów i ich rodzin z dala od społeczności macierzystych.

Całości pracy dopełnia zakończenie, w którym autor rozlicza się z realizacji postawionego we wstępie problemu badawczego. Należy także dodać, że w monografii zamieszczono bibliografię, liczącą 38 stron, na którą składa się – poza źródłowymi dokumentami i pismami św. Jana Pawła II – nauczanie papieża Benedykta XVI, dokumenty Stolicy Apostolskiej, Kościoła w Polsce oraz obszerna literatura dotycząca szeroko rozumianej problematyki migracji.

Recenzowana książka jawi się jako potrzebne, ważne i aktualne opracowanie problematyki migracji, podjęte na gruncie nauk teologicznych. Jest pracą potrzebną, ponieważ w dotychczasowej literaturze przedmiotu nie było całościowego ujęcia tej problematyki,

dzięki temu czytelnik otrzymuje spójną wizję troski o religijne życie emigranta i jego rodziny. Praca ks. A. Lysego jest ważnym studium, ponieważ została oparta na nauczaniu biskupa Rzymu, będącego najwyższym pasterzem i nauczycielem w Kościele. Jego nauczanie ma wymiar autorytatywny i charakter obligatoryjny w odniesieniu do wierzących. Książka nie jest jednak prostym zbiorem dokumentów papieskich ani też kompilacją wypowiedzi św. Jana Pawła II dotyczących wybranej problematyki. Autor dokonał ich analizy, starając się stworzyć całościową i spójną wewnątrznie koncepcję papieskiej troski o życie chrześcijańskie osób przebywających na emigracji. Pewne wątpliwości może budzić opublikowanie dzieła w dziesięć lat po śmierci papieża z Polski. Chodzi tu o aktualność dokonanych analiz. Opracowanie można jednak postrzegać jako podsumowanie całości nauczania tego Papieża dotyczącego problematyki emigracji. Należy też zauważyć, że nauczanie późniejszych papieży: Benedykta XVI i Franciszka jest kontynuacją nauczania św. Jana Pawła II i wpisuje się w rozwój nauczania Kościoła posoborowego w zakresie omawianej problematyki. Nie zawiera ono więc sprzecznych idei z tymi zawartymi w nauczaniu papieża Jana Pawła II. Z tego względu książka ks. A. Lysego ma nie tylko wymiar historyczny, lecz także cechuje się aktualnością, tak jak nauczanie Papieża, którego nauczania się podjął.

Książka *Troska pasterska o życie chrześcijańskie migranta w świetle nauczania Jana Pawła II* powstała na podstawie rozprawy doktorskiej autora. Chociaż jest dziełem naukowym, została napisana językiem przystępnym dla czytelników niemających wykształcenia teologicznego. Podejmowana tematyka podana jest językiem zwięzłym, bez zbędnych ozdobników, będąc przy tym lekturą nienużącą. Odnosząc się do formalnego aspektu rozprawy, można postawić pytanie, czy nie byłoby rzeczą zasadną przestawić kolejność paragrafu pierwszego i drugiego w drugim rozdziale, co – jak się wydaje – bardziej odpowiada charakterowi nauczania św. Jana Pawła II? Podobne wątpliwości może budzić kolejność zagadnień omawianych w rozdziale trzecim. Uwagi te, dotyczące obranej metody przy sporządzaniu pracy, w niczym jednak nie ujmują jej wartości merytorycznej.

Należy zgodzić się z ks. prof. Pawłem Bortkiewiczem, recenzentem w przewodzie doktorskim, że opracowanie zagadnienia troski pastoralnej o życie chrześcijańskie migrantów jest potrzebne, ponieważ istnieje „konieczność osadzenia rozważań o migracji w perspektywie teologicznej”. Rozprawa ks. A. Lysego jest opracowaniem, po które sięgną nie tylko ci, którzy są zaangażowani w działalność pastoralną wśród emigrantów, zwłaszcza duchowni posługujący wśród Polonii. Jest ona cenną lekturą dla zarówno dla teologów, którzy w różnych aspektach, z coraz większą intensywnością wglębiają się w tematykę ewangelizacji we współczesnym świecie, jak i dla duchownych pracujących w duszpasterstwie parafialnym. Prawdopodobnie nie ma takiej parafii w Polsce, z której jakiś jej członek nie udał na emigrację.

Ks. Dariusz Lipiec
Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL
e-mail: dlipiec@kul.pl